

ОБ'ЄКТИ ПРАВ ЗА ЧИННИМ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА»: ПРАВОВА ПРИРОДА ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ

OBJECTS OF RIGHTS UNDER THE CURRENT LAW OF UKRAINE “ON COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS”: LEGAL NATURE AND SYSTEMATIZATION

Музика Т.О., к.ю.н.,

асистентка кафедри цивільно-правової політики, права інтелектуальної власності та інновацій
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті досліджено перелік об'єктів, поіменованих у нормах чинного Закону України «Про авторське право і суміжні права», та здійснюється спроба кваліфікації їх за правовою природою та відповідної класифікації й систематизації. Підкреслено важливість введення законодавчого визначення поняття оригінальності твору, як критерію надання йому правової охорони. Звернуто особливу увагу на встановлення прав особливого роду на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, як новелу вітчизняного законодавства, кваліфікація яких залежить від тлумачення поняття оригінальності (точніше – неоригінальності). Визначено, що до неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерною програмою, можна зарахувати й неоригінальні об'єкти, згенеровані штучним інтелектом, використання яких наразі все більш поширене.

Здійснено класифікацію об'єктів, про які йдеться в аналізованому законі залежно від обсягу авторсько-правової охорони на 1) об'єкти авторського права і суміжних прав; 2) об'єкти прав особливого роду (*sui generis*); 3) об'єкти, що не охороняються авторським правом. Зазначено про необхідність зміни правового режиму фольклору та проєктів нормативно-правових актів, які створюються суб'єктами, які не належать до суб'єктів законодавчої ініціативи чи інших посад, уповноважених на створення таких актів. З'ясовано, що поділ творів за сферами їх створення на твори літератури, науки, мистецтва, який закріплено в Законі, не тягне юридичних наслідків, хоча має значення на практиці для призначення експертиз, деякі види творів, деталізовані в законі, можуть належати до кількох сфер.

Виокремлено різновиди творів за ознаками кількості суб'єктів прав на них (твори, створені в співавторстві, службові твори, твори майновими правами на які здійснено розпорядження за договором чи іншим правочином) та пов'язаності з іншими творами (похідні, складені та включені до інших творів). Запропоновано внести в закон поняття складного твору, яким є, наприклад, твір архітектури, аудіовізуальний твір, комікси та манга. Визнано доцільним законодавчо розмежувати твори за формою на письмові та електронні (зокрема оцифровані).

Ключові слова: твір, авторське право, право особливого роду (*sui generis*), класифікація, твір архітектури, штучний інтелект, неоригінальні об'єкти, згенеровані штучним інтелектом, неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, співавторство, службовий твір, розпорядження майновими авторськими правами.

The article analyzes the list of objects referred to in the provisions of the current Law of Ukraine «On Copyright and Related Rights» and makes an attempt to qualify them by their legal nature and to classify and systematize them accordingly. The author emphasizes the importance of introducing a legislative definition of the concept of originality of a work as a criterion for granting it legal protection. Particular attention is paid to the establishment of special rights to non-original objects generated by a computer program as a novelty of national legislation, the qualification of which depends on the interpretation of the concept of originality (or rather, non-originality). It is determined that non-original objects generated by a computer program may also include non-original objects generated by artificial intelligence, the use of which is now becoming increasingly widespread.

The author classifies the objects referred to in the analyzed law depending on the scope of copyright protection into 1) objects of copyright and related rights; 2) objects of special kind of rights (*sui generis*); 3) objects which are not protected by copyright. The author emphasizes the need to change the legal regime of folklore and draft legal acts created by entities which are not subjects of legislative initiative or other positions authorized to create such acts. The author finds out that the division of works into works of literature, science, and art by the spheres of their creation, which is enshrined in the Law, does not entail legal consequences, although it is important in practice for the purpose of appointing examinations, and some types of works detailed in the Law may belong to several spheres.

The author distinguishes the types of works based on the number of subjects of rights to them (works created in co-authorship, works for hire, works whose property rights have been disposed of under a contract or other transaction) and their relationship with other works (derivative works, works composed of and incorporated into other works). It is proposed to introduce into the law the concept of a complex work, which is, for example, a work of architecture, an audiovisual work, comics and manga. It is recognized as expedient to distinguish between written and electronic (including digitized) works by their form.

Key words: work, copyright, *sui generis* right, classification, work of architecture, artificial intelligence, non-original objects generated by artificial intelligence, non-original objects generated by a computer program, co-authorship, work for hire, disposal of property copyrights.

Постановка проблеми. Належне функціонування сучасної, відповідної рівню технологічного розвитку суспільства, системи правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності є одним із важливих чинників створення надійного підґрунтя економічного розвитку держави. Повага до прав творців, зокрема й забезпечена державою за допомогою ефективних механізмів юридичного захисту майнового та організаційного характеру, стимулює креаторів до творчості, і – як наслідок – до впровадження результатів своєї інтелектуальної творчої діяльності в цивільний оборот. Це стосується й розвитку авторсько-правового законодавства, яке, наразі, напевно є одним із найбільш прогресивних у світі. Мова йде про чинний Закон України «Про авторське право і суміжні права» [1] (далі – Закон), прийнятий 1 грудня 2022 року, яким було введено низку важливих змін та навіть новел у сферу правового регулювання відносин по створенню

об'єктів авторського права та суміжних прав та пов'язаних з ними об'єктів прав особливого роду (*sui generis*), законодавчий перелік яких було розширено. Проте зі збільшенням кількості законодавчо поіменованих у Законі об'єктів виникає потреба в певній їх систематизації, групуванні за спільними ознаками та розмежуванні за відмінностями. Тим більше, що до критеріїв кваліфікації об'єктів як творів чи неоригінальних об'єктів додане тепер законодавчо визначене оціночне поняття оригінальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Звісно, в українській юридичній науці неодноразово здійснювалися доволі детальні дослідження об'єктів авторського права, такими вченими, як О. Волощенко, О. Жилінковою, І. Маліновською, А. Силкіною, О. Харитоновною, Г. Чурпітою, О. Штефан, І. Якубівським та ін., які зокрема й здійснювали класифікації об'єктів права інтелектуальної власності та авторського права. Проте з прийняттям

чинного Закону виникла необхідність переглянути звичні погляди на систему об'єктів авторського права з урахуванням його положень для більш ефективної їх правової охорони. Тому метою цієї статті є проаналізувати положення Закону щодо переліку об'єктів авторського та інших прав, проаналізувати їх правову природу та правові режими, на цій підставі здійснити їх класифікацію та певну систематизацію.

Виклад основного матеріалу. Першим нововведенням, яке найбільше впадає у вічі та пов'язане з необхідністю систематизації об'єктів, перелічених у Законі, є насамперед положення про правовий режим неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерною програмою. До цих об'єктів, безперечно, належать і об'єкти, згенеровані штучним інтелектом, про правовий режим яких дискутують як українські, так і закордонні вчені. Власне, в Законі встановлено засади правового режиму таких об'єктів (ст. 33). Нарешті в законодавчий термінологічний апарат введено поняття оригінальності твору та визначення цього поняття (п. 35 ч. 1 ст. 1 Закону) як критерію відмежування власне творів від неоригінальних об'єктів, які мають правову охорону, але не мають автора, який володіє особистими немайновими правами. Оригінальність характеризує твір як результат власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображає творчі рішення, прийняті автором під час створення твору. Очевидно, що це оціночне поняття, більше того, його зміст встановлюється за допомогою інших оціночних понять, насамперед творчості, тому його доведеться конкретизувати в кожному окремому випадку. Наразі в літературі навіть ж думка, що такого визначення взагалі недостатньо [2, с. 79]. Проте варто підкреслити, що увага акцентується на особі автора та його власних зусиллях та творчих рішеннях.

І це визначення відіграє важливе значення для аналізу й тлумачення норм статті 33 Закону, де окреслюється положення про права особливого роду (*sui generis*) на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою. Відповідні положення фактично формулюються через заперечення оригінальності відповідних об'єктів, тобто мова йде про те, що в них немає власного творчого внеску людини. Їх виникнення відбулося як результат функціонування комп'ютерної програми, незалежного від волі людини, хоча ця програма й могла запускатися за допомогою текстових підказок фізичної особи. Проте, наприклад, якщо мова йде про програми зі штучним інтелектом, а думку про те, що норми ст. 33 стосуються й таких програм, підтримує, наприклад, І. Якубівський [3, с. 358], то результат залежить цілком від випадкової комбінації (дифузії) завантажених під час його навчання даних. Тому такі об'єкти й творами не є, а отже є об'єктами не авторських прав, а прав особливого роду. Фактично, згідно зі статтею 33 на них виникають майнові права, подібні до майнових прав автора, але авторськими вони не є.

Можна зауважити, що штучний інтелект, особливо сучасні розвинені розробки в цій сфері, доволі успішно імітують діяльність людини. Мова йде, по-перше, про так зване «навчання» штучного інтелекту, на що посилаються його розробники, бажаючи вільно й безкоштовно використовувати для такого «навчання» охоронювані законом об'єкти інших авторів; по-друге, про доволі цікавий, непередбачуваний і, ймовірно, єдиний як такий результат, згенерований штучним інтелектом. Більше того, такий результат наразі може мати свою ринкову вартість та бути об'єктом цивільного обороту.

Однак розмежування правової природи та правових режимів твору та об'єкта, згенерованого комп'ютерною програмою, вважаємо, необхідне не тільки з міркувань процесу, механізму їх створення, а й з погляду на людину – і відповідно – її творчість як на найвищу соціальну цінність. Крім того, вважаємо етичним явно попереджати

споживача контенту про те, що це результат функціонування штучного інтелекту, а не творчості людини.

І хоча однією з очевидних, таких, що впадають у вічі, класифікацій об'єктів прав за Законом, згідно з його назвою, є їх класифікація на об'єкти авторських прав, визначені ст. 6 Закону, та об'єкти суміжних прав, перелічені в ст. 34 Закону, однак фактично цей розподіл охоплює лише частину об'єктів прав, про які йдеться в Законі.

Насправді найбільший обсяг охоплення об'єктів прав має їх розподіл за критерієм обсягу прав на них, визначений у преамбулі Закону, хоча й він є теоретично неповним: особисті немайнові та майнові авторські та/або суміжні права та права особливого роду (*sui generis*), пов'язані зі сферою авторського права та/або суміжних прав. Більш детальний аналіз змісту Закону за наявності в суб'єктах особистих немайнових та майнових прав на ці об'єкти, дає змогу виокремити не дві, а три групи об'єктів:

1) об'єкти авторського права (ст. 6 Закону) та суміжних прав (ст. 34 Закону), на які виникають як особисті немайнові, так і майнові права автора;

2) об'єкти прав особливого роду (*sui generis*), такі як бази даних (компіляції даних), що не є оригінальними (ст. 21 Закону), та неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою (ст. 33 Закону);

3) об'єкти, що не охороняються авторським правом (ст. 8 Закону).

Об'єкти авторського права згідно зі ст. 6 Закону поділяються залежно від сфери, у якій вони створені. Так, у ч. 1 ст. 6 йдеться про три таких сфери: 1) література; 2) мистецтво; 3) наука. При цьому зазначено, що перелік таких творів не є вичерпним, а деякі з різновидів, визначених у пунктах вказаної частини статті, можуть бути віднесені одразу до кількох сфер, не говорячи вже про те, що література може бути як у сфері науки, так і у сфері мистецтва, крім того, художня література є різновидом мистецтва.

Тобто за правовою природою, яка визначається сферами інтелектуальної творчої діяльності, деякі види творів можна віднести одразу до декількох сфер, що на практиці може впливати на вибір способу захисту цього права та конкретного виду експертизи й експерта для надання висновку щодо цього захисту.

Так, до творів у сфері літератури можна зарахувати: власне літературні твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо) у письмовій, електронній (цифровій) чи іншій формі (п. 1 ч. 1 ст. 6); виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори (п. 2 ч. 1 ст. 6); драматичні твори; театральні постановки, сценічні переробки творів (п. 5 ч. 1 ст. 6), які у вигляді рукописів можуть бути визнані окремими літературними творами; тексти перекладів для озвучення (у тому числі дублювання), субтитрування аудіовізуальних творів іншими мовами (п. 7 ч. 1 ст. 6); похідні твори (п. 13 ч. 1 ст. 6), наприклад, результати творчої переробки; збірки творів, збірки обробок нематеріальної культурної спадщини, енциклопедії та антології, збірки звичайних даних, інші складені твори, за умови що вони є результатом творчої діяльності за доббором або упорядкуванням змісту (п. 14 ч. 1 ст. 6); ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються інших сфер діяльності (п. 15 ч. 1 ст. 6); бази даних (компіляції даних), якщо вони за доббором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності (п. 17 ч. 1 ст. 6).

До творів у сфері науки можуть належати, наприклад: літературні твори наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо) у письмовій, електронній (цифровій) чи іншій формі (п. 1 ч. 1 ст. 6); виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори (п. 2 ч. 1 ст. 6); аудіовізуальні твори (п. 6 ч. 1 ст. 6); твори архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва

та ландшафтних утворень (п. 11 ч. 1 ст. 6); похідні твори (п. 13 ч. 1 ст. 6); збірки творів, збірки обробок нематеріальної культурної спадщини, енциклопедії та антології, збірки звичайних даних, інші складені твори, за умови що вони є результатом творчої діяльності за доббором або упорядкуванням змісту (п. 14 ч. 1 ст. 6); ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, будівництва та інших сфер діяльності (п. 15 ч. 1 ст. 6); бази даних (компіляції даних), якщо вони за доббором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності (п. 17 ч. 1 ст. 6). Хоча варто зауважити, що твори науки, на нашу думку, мають спеціального суб'єкта – вченого, правовий статус якого в Україні врегульовано зокрема Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [4]. Крім того, для сфери науки важливе й залучення отриманих автором результатів до фахового обговорення, зокрема шляхом публікації в ліцензованих виданнях та апробації на наукових конференціях. Тому твори науково-популярного характеру перебувають на межі науки й літератури (а можливо, науки, літератури й мистецтва), що має значення для їх використання як певної інструкції до дії у відповідних сферах.

Третя сфера, прямо позначена а Законі – це мистецтво. Вона може охоплювати літературні твори белетристичного, публіцистичного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо) у письмовій, електронній (цифровій) чи іншій формі (п. 1 ч. 1 ст. 6); виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори (п. 2 ч. 1 ст. 6); музичні твори з текстом і без тексту (п. 3 ч. 1 ст. 6); драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, музично-світлові шоу, циркові вистави, хореографічні та інші твори, створені для сценічного показу, та їх постановки (п. 4 ч. 1 ст. 6); театральні постановки, сценічні переробки творів, зазначених у пункті 1 цієї частини, і обробки нематеріальної культурної спадщини, придатні для сценічного показу (п. 6 ч. 1 ст. 6); аудіовізуальні твори (п. 5 ч. 1 ст. 6); твори образотворчого мистецтва (п. 8 ч. 1 ст. 6); фотографічні твори (п. 9 ч. 1 ст. 6); твори ужиткового мистецтва, у тому числі твори декоративного ткацтва, кераміки, різьблення, ливарства, з художнього скла, художня ковка, ювелірні виробы тощо (п. 10 ч. 1 ст. 6); твори архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтних утворень (п. 11 ч. 1 ст. 6); твори художнього дизайну (п. 12 ч. 1 ст. 6); похідні твори (п. 13 ч. 1 ст. 6); збірки творів, збірки обробок нематеріальної культурної спадщини, енциклопедії та антології, збірки звичайних даних, інші складені твори, за умови що вони є результатом творчої діяльності за доббором або упорядкуванням змісту (п. 14 ч. 1 ст. 6); ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються інших сфер діяльності (п. 15 ч. 1 ст. 6); комп'ютерні програми (п. 16 ч. 1 ст. 6); бази даних (компіляції даних), якщо вони за доббором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності (п. 17 ч. 1 ст. 6). Такий поділ має юридичне значення зокрема в разі необхідності призначення мистецтвознавчої експертизи. Так, наприклад, згідно з чинним законодавством України про судові експертизи та експертні дослідження [5], окремими видами судових експертиз є експертиза у сфері інтелектуальної власності (п. 1.2.5 [5]) та мистецтвознавча експертиза (п. 1.2.7 [5]). Причому мистецтвознавча експертиза проводиться щодо об'єктів, які визнано або має бути визнано такими, що мають особливу культурну цінність чи особливе культурне значення, насамперед мова йде про антикварні та старовинні об'єкти, які можуть потребувати додаткової правової охорони, крім авторсько-правових.

На противагу творам, що є об'єктами авторського права, є низка об'єктів, що за своїми властивостями не мають авторсько-правовій охороні. Стосовно об'єктів, що не охороняються авторським правом (ст. 8 Закону),

зауважимо, що більшість об'єктів із відповідного переліку визначено як такі цілком логічно. Проте маємо сумнівні стосовно доцільності ненадання правової охорони, вираженню народної творчості (фольклору). Так, фольклор визначають як усну традиційну творчість народу, особливий тип культурної комунікації, і поняття індивідуального авторства в нього немає [6]. Крім того, загальновідомо, що певні сюжети, які, проте, можуть бути кваліфіковані як ідеї, що правовій охороні не підлягають, характерні для народної творчості багатьох країн та етнічних груп. Однак враховуючи важливе культурне-історичне, навіть глибинне значення, вважаємо, що механізми певної правової охорони фольклору як культурної мають бути встановлені. У зарубіжній літературі пропонують надавати правову охорону для таких творів за правом особливого роду (*sui generis*) [7; 8], що здається логічним та доцільним, особливо зважаючи на українські реалії, в умовах неодноразових спроб культурної апропріації надбань українського народу. Тому вироблення механізмів правової охорони зафіксованих зразків народної творчості у законодавстві вважаємо нагальним та доцільним, починаючи з їх визначення в розглядуваному Законі як таких, що мають правову охорону особливого роду.

Крім того, зважаючи на норми ст. 8 Закону, вважаємо необхідним визначити як твори не тільки проекти офіційних символів і знаків, зазначених у пунктах 4 і 5 частини першої цієї статті, до їх офіційного затвердження, а й проекти нормативно-правових актів, які створюються суб'єктами, що не належать до суб'єктів законодавчої ініціативи, тобто фактично діяльність по написанню проектів нормативно-правових актів не входить до кола їхніх обов'язків відповідно до посади чи посту.

Третя група об'єктів за обсягом прав, що виникають на них, перебуває умовно посередині між творами та об'єктами, що не мають авторсько-правової охорони взагалі. Це об'єкти прав особливого роду (*sui generis*). У Законі названо два види таких прав, які мають доволі відмінні правове регулювання, але, ймовірно, їх перелік може з часом розширюватися, зокрема й внаслідок застосування аналогії закону. Отже, по-перше, це давно відома в законодавстві України правова конструкція бази даних, що не є оригінальними, охороняються правом особливого роду (*sui generis*) на підставі положень ст. 21 Закону. А також згадані вище неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою (програмами) (ст. 33 Закону). Проте спільне в цих об'єктів прав особливого роду є: вони не відповідають критерію оригінальності та мають зменшені, порівняно з творами, строки правової охорони. Стосовно баз даних цей критерій особливо значущий, оскільки оригінальні бази даних, які є результатами творчої діяльності, є об'єктами авторського права. Проте й використання комп'ютерних програм не означає, що результат творчої діяльності не створено, якщо ця комп'ютерна програма була використана як інструмент реалізації творчого задуму автора, а не як автоматичний генератор результату внаслідок функціонування програми з мінімальними поясненнями автора або натисканням кількох кнопок.

Окрім значення для механізму правового регулювання є систематизація творів та інших об'єктів залежно від кількості суб'єктів, що набувають прав на них. Тут мова йде не про поділ на рівнозначні види за єдиним критерієм, а скоріше про виокремлення особливих правових режимів. По-перше, це твори та інші об'єкти, права на які належать єдиному суб'єкту. По-друге, твори та інші об'єкти, права на які належать з різних підстав кільком суб'єктам. Така множинність суб'єктів прав може виникати зі співавторства (ст. 13 Закону) та за аналогією як спільні майнові права на неоригінальні об'єкти прав. Множинність суб'єктного складу є й у відносинах стосовно службових творів, та творів, майновими права на які було здійснено розпорядження на підставі різних пра-

вочинів. Так, особисті немайнові права належать тільки автору, який створив твір (стаття 11 Закону), а от майнові права можуть належати іншим суб'єктам повністю або частково, залежно від умов договору, зокрема й трудового, чи іншого правочину. Окрему категорію становлять аудіовізуальні твори, сама сутність яких може зумовлювати наявність кількох співавторів (стаття 16 Закону).

Крім того, за ознакою пов'язаності з іншими творами можемо виокремити похідні твори (ст. 17 Закону), складені твори (ст. 18 Закону) та твори, включені до іншого твору (ст. 19 Закону).

Водночас незважаючи на таку доволі розширену деталізацію ознак різного роду творів вважаємо доцільним також ввести до законодавчої термінології поняття складного твору, тобто такого, що містить ознаки одразу декількох видів творів. Поділяти твори на прості та складні також пропонує І. Маліновська [9, с. 130–131]. Як такі можна визначити, наприклад, твори архітектури, які містять і елементи зображень, і текстів, і скульптури, крім того, їхньою особливістю є безпосереднє утилітарне використання, експлуатація для проживання, виробництва тощо. Так, дослідниця правового режиму творів архітектури А. Вербицька твердить, що складність твору архітектури та його матеріального виразу, особливо в контексті зведення об'єкта архітектури ускладнює і однозначне встановлення початку строку перебігу авторського права, оскільки і сам твір, і об'єкт архітектури, у якому він втілений, є об'єктами авторського права [10, с. 179–180].

Також до складних об'єктів можна віднести комікси та манга як твори, що містять і зображення, і текст, що в комплексі за своєю сутністю становлять єдине ціле. Хоча стосовно цього цікавим є рішення Офісу авторських прав США в одній зі справ, який фактично розділив комікс на дві частини: одна – текст, створений авторкою, – отримала авторсько-правову охорону, інша – зображення, згенероване штучним інтелектом, об'єктом авторського права визнана не була [11]. Крім того, складними, безумовно, є вже згадані аудіовізуальні твори (стаття 16 Закону),

і ще в якості одного, не менш важливого критерія, який, на жаль, не був урахований в чинному Законі, варто було б, за прикладом О. Аврамової, який вона наводить для об'єктів права інтелектуальної власності у цілому «внаслідок потужного розвитку цифрового суспільства»,

класифікувати об'єкти авторського права та суміжних прав залежно від фіксації їх об'єктивної форми на об'єкти втілені у письмову та електронну форму, зокрема й оцифровані [12, с. 131]. Безперечно, оцифрування об'єктів авторського права є одним із важливих чинників їх збереження навіть тоді, коли первинну форму пошкоджено або втрачено.

Висновки. Чинний Закон є одним із найбільш прогресивних нормативно-правових актів у сфері авторського права, проте аналіз його норм з погляду системи об'єктів дав змогу зробити висновок, що в ньому все ще існують певні прогалини й неточності, які варто було б усунути для більш ефективного й зрозумілого правового регулювання відповідних відносин.

1. Поняття оригінальності, яке є важливим критерієм для визначення обсягу правової охорони тим чи іншим об'єктам (творам чи об'єктам прав особливого роду), визначене як оціночне, що є цілком природним, проте воно могло б бути більш детально поясненим, враховуючи наявність у світовій науці та практиці кількох напрацьованих доктрин оригінальності твору.

2. Загальний поділ творів на створені у сфері літератури, науки, мистецтва, наведений у ст. 6 Закону, по суті не має якогось сутнісного значення в межах цього закону, оскільки деталізовані в цій же статті види творів можуть належати одразу до кількох сфер. При цьому визначення сфер належності твору в поєднанні з певною метою може бути визначальним на практиці, зокрема для призначення певного виду судової експертизи чи запиту на експертний висновок.

3. Доцільним вважаємо посилити правову охорону засобами авторського права для таких об'єктів, що наразі такої охорони не мають, як фольклор та проекти законів та інших нормативно-правових актів, створені суб'єктами, у посадові чи службові обов'язки яких не входить здійснення нормотворчої діяльності чи її організаційне забезпечення.

4. Слушним є доповнити перелік поїменованих видів творів такими видами, як складні твори, що містять декілька об'єктів авторського права, а також твори у фізичній письмовій формі та електронній формі, зокрема й визначити правила оцифрування творів та правовий режим оцифрованих творів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>.
2. Волощенко О. М. Закон України «Про авторське право і суміжні права»: аналітика новелізованих положень. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, серія «Право». 2022. Вип 34. С. 75–80.
3. Якубівський І. Є. Цивільно-правовий режим об'єктів, згенерованих штучним інтелектом. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2024. Випуск 82: частина 1. С. 355–361.
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
5. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Мін-ва юстиції України від 08.10.98 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.
6. Бріцина О.Ю. ФОЛЬКЛОР. *Енциклопедія історії України*: Т. 10: Т–Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: В-во «Наукова думка», 2013. 688 с. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Folklor>.
7. Pinar Oruç. Documenting Indigenous oral traditions: Copyright for control. *International Journal of Cultural Property*. 2022. № 29. P. 243–264. URL: <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/02C8DC70BE6C16A8547AB93266D03454/S0940739122000273a.pdf/documenting-indigenous-oral-traditions-copyright-for-control.pdf>
8. Saroha M. Copyright Laws as a Means of Extending Protection to Expressions of Folklore. *Journal of Intellectual Property Rights*, 2005. URL: https://www.academia.edu/112905443/Copyright_Laws_as_a_Means_of_Extending_Protection_to_Expressions_of_Folklore.
9. Маліновська І. Класифікація об'єктів авторського права. *Право та інновації*. 2023. № 3 (35). С. 126–132.
10. Вербицька А. О. Твір архітектури як об'єкт авторського права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 (081 – Право) / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 237 с.
11. Chintalapoodi P. Copyright Office denies protection for AI-generated images. *Chip Law Group*. June 13th, 2023. URL: <https://www.chiplawgroup.com/copyright-office-denies-protection-for-ai-generated-images/>.
12. Аврамова О. Є. Система об'єктів інтелектуальної власності. *Проблеми цивільного права та процесу*: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 97-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (Харків, 20 травня 2022 р.). Харків, 2022. С. 129–132.